

شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خاوران

مدرسه علمیه حضرت معصومه (سلام الله علیها) شهرستان رودبار

عنوان

بررسی علل دین‌گریزی جوانان

تحقیق گروهی رشد 5

استاد راهنما

سرکار خانم حسنی

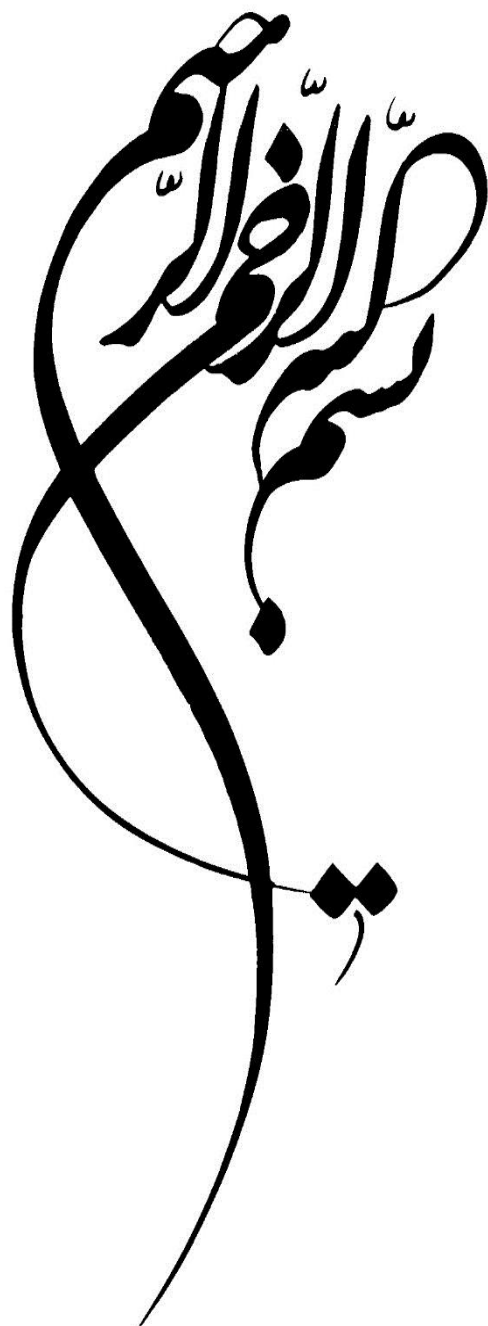
پژوهشگران

الهام سرمعلی‌زاده (سرگروه)

فاطمه وحدت

شهلا بیابانی

بهار 95

تحمیدیه سپاس خدا را؛ سپاسی که در سایه سارش، در جمع سپاسمندان درگاهش باشیم و به یاریش، بر مشتاقان به سوی دریای رضایت و غفرانش، پیشی بگیریم.

سپاسی که چون برق، تیرگی و ظلمت برزخ را پاره کنند؟ سپاسی که برانگیخته شدن را بر ما آسان نماید، سپاسی که ما را در چشم گواهان روز واپسین، مقام برتر بخشد، آن روز که هر نفس کشته خویش بدرود بی آنکه ابر ستمی بر کشته اش سایه اندازد، آن روز که دوستان در رفع گرفتاری، یارای یاری ندارند.

تقدیم به

تقدیم به ساحت مقدس آخرین ذخیره الهی، حضرت ولی عصر امام زمان (عج)

تقدیر و تشکر

سپاس خدایی را سزااست که از من بی نیاز است اما با من دوستی می کند و به من محبت می ورزد.

3-2-1 مقدمه

اسلام دامنه سنی آموزش را از مهد تا لحد قرار داده است. در خصوص تربیت نیز اسلام گرچه تا قبل از چهل سالگی را مهم شمرده است، محدودیتی قایل نشده است. با این همه، اسلام به همه مراحل رشد و تکامل انسان به یک چشم ننگریسته است؛ برخی دوران را بر برخی مقدم داشته و آن را از نظر تعلیم و تربیت حائز اهمیت ویژه دانسته است. در این میان، دوران جوانی برای تعلیم و تربیت دینی حساب جداگانه‌ای دارد.

اساساً جوانی در اسلام، به طور ویژه مورد توجه قرار گرفته است و برای جوان در زمینه‌های گوناگون، احکام و دستورهای ویژه و مستقیم قرار داده شده است.

ویژگی‌های دوره جوانی اقتضاء می‌کند که در تربیت جوان اصول فطری، منطقی و عقلی رعایت شود تا فعالیت‌های تربیتی در او مؤثر باشد؛ نادیده گرفتن این اصول موجب شده تا تربیت، در جوان درونی نشود و عامل درونی گرایش به سوی خوبی‌ها و پرهیز از بدی‌ها در او تقویت نشود.

غرور و استقلال خواهی جوان به حدی است که به راحتی از برنامه‌های تربیتی مستقیم، اطاعت نمی‌کند. تجربه نشان داده است که جوانان در دوران بلوغ از هر نوع اعمال نفوذ و راهنمایی مستقیم تربیتی، خود را کنار می‌کشند. بهتر است به جای آن که انبوهی از بایدها و نبایدها را ردیف کنیم و فرزند را مجبور به پذیرفتن آن‌ها نماییم، در فرصت‌های معمولی که هر روزه پیدا می‌شود به صورت غیر مستقیم، هنجارها را سفارش کنیم و از ناهنجارها پرهیز داریم.

3-2-2 راه کارهای مقابله با دین‌گریزی

برای مبارزه با دین‌گریزی، باید پس از بررسی همه جانبه علل و عوامل آن، راه کارهای مناسب را برگزید. آنچه در جامعه امروز ما بسیار مهم است، ایجاد موجی سهمگین و توفنده در برابر تهاجم فرهنگی دشمنان و ارائه چهره زیبای دین و زدودن غبار خرافات و کژاندیشی‌ها، در این صورت دین با جذابیت فوق‌العاده‌ای که دارد، جوانان را به سوی خود می‌کشد. از این رو نقش متولیان و دستگاه‌های فرهنگی در برنامه‌ریزی صحیح و اصولی و تقویت مبانی دینی و عقیدتی جوانان و تربیت آنان بر اساس الگوها و معیارهای صحیح اسلامی نقش بسیار حیاتی در مقابله با دین‌گریزی جوانان دارد. اهمیت این مسئله در دانشگاه‌ها بسیار جدی است؛ لذا باید مسئولان تأثیرگذار در این مراکز، درگزینه‌های اساتید و مدیران دانشگاه دقت و نظارت کافی داشته باشند و در غنی سازی متون آموزشی متناسب با نیازهای جامعه و ارزش‌های اسلامی همت گمارند. از طرف دیگر به شدت باید مواظب خطر دگرگونی در هویت فرهنگی و گرایش‌های نسل جوان بود. یکی از خطرات جدی فرهنگ مهاجم غرب، این است که جوانان را چنان به سوی تمایلات شهوانی و آزادی‌های جنسی سوق می‌دهد که اساساً گرایش به دین و دیانت در آنان رنگ می‌بازد و دیگر برای آنان حق و باطل چندان اهمیتی ندارد. از این رو باید در کنار کار فرهنگی، با عوامل شبهه افکن داخلی دشمن، از قبیل روزنامه‌ها و گروه‌های معاند، برخورد قانونی داشت و اجازه مسموم نمودن فضا، امنیت و سلامت فکری و روانی جامعه را به آنها نداد. علاوه بر این تقویت و کارآمدی دستگاه‌های قضایی و انتظامی در مقابله با باندهای فساد و اشراری که سعی در گسترش فساد، اعتیاد و بزهکاری در میان جوانان دارند، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

در کنار راه کارهای یاد شده، تلاش برای اثبات عملی کارآمدی نظام اسلامی در تمامی زمینه‌ها و در نتیجه برطرف کردن معضلات و مشکلاتی که نسل جوان با آن مواجه‌اند از قبیل ازدواج، مسکن، اشتغال، امکانات علمی و تفریحی و... تا حدود بسیار زیادی می‌تواند عوامل دین‌گریزی جوانان را از بین برده و آنان را مجذوب دین نماید.

البته با توجه به شرایط وامکانات کنونی جامعه، فراهم کردن چنین بسترهایی زمان بر است؛ از این رو باید به طور جدی به حفظ خود و خانواده و اطرافیان پرداخت. البته حفظ ایمان و ارزش‌های آن در محیط نامساعد، بسی دشوار است؛ ولی ارزش افزون‌تری دارد. خداوند در سوره «تحریم» نمونه‌ای را برای این گونه افراد یادآوری می‌نماید. خداوند برای مؤمنان، آسیه همسر فرعون را مثال و نمونه می‌آورد؛ هنگامی که از شوهرش بیزاری جست و عرضه داشت: خدایا! من از قصر فرعون و زیورهای دنیوی گذشتم و تو خانه‌ای در بهشت برای من بنا کن و مرا از شر فرعون و کردارش و قوم ستمکار نجات بخش.

حفظ ارزش‌ها در محیط مناسب و مساعد هنر نیست؛ هنر آن است که در تندباد ضدا ارزش‌ها، اخلاق و معنویت مطرح شود. همچنین با عمل به سفارش‌های زیر و گسترش چنین برنامه‌هایی در سطح جامعه، می‌توان بر ناهنجاری‌ها و گریز از دین غلبه کرد:

1. سعی و کوشش در انجام وظایف و واجبات دینی؛
2. خواندن نماز با حضور قلب و در اول وقت؛
3. گرفتن روزه مستحبی به ویژه دوشنبه و پنجشنبه؛
4. تلاوت قرآن بویژه بعد از نماز صبح؛
5. تأمل و اندیشه در آیات قرآن؛
6. حتی المقدور سعی در خواندن نماز شب؛
7. سحر خیزی؛
8. شرکت در ورزش‌های فردی و دسته جمعی؛
9. تنظیم برنامه برای تمام شبانه روز و پر کردن اوقات فراغت با برنامه‌های صحیح و سودمند؛
10. شرکت در فعالیت‌های مذهبی و اجتماعی؛
11. پرهیز از نگاه نامشروع به افراد نامحرم؛
12. کنترل افکار و نیندیشیدن به صحنه‌های شهوت انگیز؛

13. به یاد خدا بودن در همه اوقات؛

14. عدم معاشرت و دوستی با افراد منحرف و فاسد،

15. انتخاب دوستان مؤمن و سالم؛

16. تقویت مبانی دینی و عقیدتی خود از طریق مطالعه کتاب‌های معتبر و مفید و یا شرکت

در نشست‌های علمی مذهبی و...

نتیجه گیری

روش‌های تربیتی اگر درست باشند دامنه تأثیرگذاری فعالیت‌های تربیتی را گسترده‌تر می‌کنند. خانواده، کانون اصلی تربیت است اگر محیط خانه و رفتار والدین نامناسب باشد در شکل‌گیری شخصیت فرزند اختلال ایجاد می‌شود. محتوای متون درسی باید انگیزه رفتار شایسته را در جوان ایجاد کنند و محرک جوان به سوی انجام عمل نیک باشند.

منابع و مآخذ

- 1- قرآن کریم
- 2- نهج البلاغه
- 3- خمینی، روح الله. صحیفه نور، تهران، سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی، 1369، ج 21، ص 195.
- 4- ساجدی، ابوالفضل. دین‌گریزی چرا؟ دین‌گرایی چه سان؟، قم، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، 1384، ص 237.
- 5- شاکرین، حمیدرضا. پرسش‌ها و پاسخ‌های دانشجویی، چ سوم، قم، معارف، 1385، ص 248-250.
- 6- عباسی، محمد. نتایج نظرسنجی و تحقیقات میدانی از جوانان قمی، قم، اردیبهشت 1386.
- 7- —، —. عوامل دین‌گریزی جوانان، نشر دستان، 1380.
- 8- مرکز تحقیقات اسلامی نمایندگی ولی فقیه، تهاجم فرهنگی، تهران، انتشارات معاونت فرهنگی سپاه، 1378، ص 109.
- 9- محمدی ری شهری، محمد. منتخب میزان/الحکمه، ترجمه حمیدرضا شیخی، چ سوم، قم، دارالحديث، 1384، ص 290.
- 10- مجلسی، محمدباقر. بحارالانوار، تهران، دارالکتب الاسلامیه، 1362، ج 10، ص 219، ح 14.
- 11- مکارم شیرازی، ناصر، تفسیر نمونه، ج 16، ص 418، دارالکتب الاسلامیه، تهران، چاپ اول، 1374 ش.
- 12- معاونت سیاسی نمایندگی ولی فقیه در قرارگاه ثارالله، نفوذ و استحاله، تهران، معاونت سیاسی نمایندگی ولی فقیه، 1378، ص 35.
- 13- مطهری، مرتضی. ده گفتار، تهران، راه امام، 1398ق، ص 183-187.
- 14- —، —. مسئله حجاب، تهران، صدرا، 1365، ص 13.
- 15- —، —. تعلیم و تربیت در اسلام، تهران، صدرا، 1367، ص 258.